

компетентного іноземного органу змінить статус зовнішньоекономічної операції на неконтрольовану. Тому критерії, якими користується податковий орган, не дають змоги об'єктивно оцінити належність організаційно-правової форми нерезидента до контрольованого списку та потребує більшої конкретизації. Це потрібно для того, щоб не порушувати права платників податків та не обмежувати свободи господарської діяльності. Водночас запровадження звітності СвС-стандарту дасть змогу повною мірою використати досвід аналізу організаційно-правових форм нерезидентів [3].

1. Запобігання неналежному використанню платниками податків України організаційно-правових форм нерезидентів при здійсненні контрольованих операцій / за заг. ред. С. С. Брехова, Д. М. Стародуба. – Хмельницький, Фоп Мельник А.А. 2019. 150 с.

2. Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017. OECD. DOI: 10.1787/tpg-2017-en.

3. Стародуб Д.М., Дейнека В.Ф. Передумови становлення вітчизняної системи протидії неналежному використанню організаційно-правових форм господарювання в іноземних юрисдикціях. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 211–214. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/50>.

4. Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України : Постанова КМУ від 27.12.2017 р. № 1045 / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2017-%D0%BF>.

5. Стародуб Д. М. Шавло І. А. Протидія неналежному використанню податково-прозорих організаційно-правових форм суб'єктів господарювання у контексті міжнародного досвіду. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. Вип. 3–4 (12–13). С. 117–124.

6. Lang M. Introduction to the Law of Double Taxation Conventions. Wien: IBFD, 2010. P. 25.

7. Fleming J. Searching for the Uncertain Rationale Underlying the US Treasury's Anti-Treaty Shopping Policy // 40 Intertax. 2012. Iss. 4. P. 245–246.

8. Забловський А., Петруха С., Назукова Н. Генезис та еволюція податкової детермінанти в типологізованих моделях інвестиційної поведінки. *Black Sea Scientific Journal of Academic Research*. 2015. № 5(23). С. 20–25.

Тоцька О. Л.

Д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ПРО НУМІЗМАТИЧНУ ПРОДУКЦІЮ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ 2021 РОКУ

Однією із функцій Національного банку України (НБУ) є монопольне здійснення емісії національної валюти України й організація готівкового грошового обігу [1]. Окрім звичайних монет і банкнот, НБУ щорічно організовує виготовлення, випуск в обіг і реалізацію пам'ятних та інвестиційних монет України, а також сувенірної продукції. Не став виключенням і 2021 рік.

Зауважимо, що нумізматична продукція НБУ – пам'ятні монети України з дорогоцінних та недорогоцінних металів, пам'ятні банкноти, сувенірна продукція з недорогоцінних чи дорогоцінних металів, сувенірні монети. Під час планування випуску пам'ятних та інвестиційних монет, сувенірної продукції кількісний склад, метал, маса дорогоцінного металу в чистоті, категорія якості карбування, діаметр і тираж визначаються з урахуванням технологічних можливостей Банкотно-монетного двору НБУ, можливостей їх реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках, економічної ефективності та фінансування [2].

Серії, в яких НБУ випускає нумізматичну продукцію, перелічено в табл. 1.

Варто зазначити, що монети випускаються або з одного металу (золота, мельхіору, нейзильбера, срібла), або біметалеві (із дорогоцінних чи недорогоцінних металів), або зі сплаву на основі цинку. Категоріями якості карбування є анциркулейтед, звичайна, підвищена, пруф, пруф-лайк, спеціальний анциркулейтед [3].

Таблиця 1. Серії нумізматичної продукції НБУ

Серія:	
2000-ліття Різдва Христового;	морська історія України;
античні пам'ятки України;	на межі тисячоліть;
видатні особистості України;	найменша золота монета;
вищі навчальні заклади України;	народні музичні інструменти;
відродження української державності;	народні промисли та ремесла;
відродження християнської духовності в Україні;	області України;
	обрядові свята України;
герої козацької доби;	пам'ятки архітектури України;
героям Майдану;	пам'ятки давніх культур України;
гетьманські столиці;	славетні роди України;
дитячий Зодіак;	спорт;
Друга світова війна;	стародавні міста України;
духовні скарби України;	східний календар;
Збройні Сили України;	Україна космічна;
знаки зодіаку;	українська спадщина;
князя Україна;	фауна в пам'ятках культури України;
літаки України;	флора і фауна;
міста-герої України;	інші монети.

Джерело: укладено автором на основі [3].

Розглянемо детально поповнення нумізматичної продукції НБУ за 2021 рік.

Пам'ятні монети України – монети із дорогоцінних або недорогоцінних металів, які виготовлені із застосуванням спеціальних технологій, що забезпечують підвищену якість монет, і випускаються в обіг НБУ обмеженими тиражами з нагоди відзначення ювілейних дат, пам'ятних подій історії та сучасності, заходів з охорони навколишнього природного середовища, інших подій суспільного життя [2].

Загалом на 2021 рік було заплановано випуск 36 пам'ятних монет (див. рис. 1).

Видатні особистості України:	<ul style="list-style-type: none"> • «Агатангел Кримський» (1871–1942) – 2 грн; • «Василь Стефаник» (1871–1936) – 2 грн; • «Євген Коновалець» (1891–1938) – 2 грн; • «Василь Сліпак» (1974–2016) – 2 грн; • «Дмитро Бортнянський» (1751–1825) – 2 грн; • «Іван Піддубний» (1871–1949) – 2 грн.
Відродження української державності:	<ul style="list-style-type: none"> • «25 років Конституції України» – 10 грн; • «До 30-річчя незалежності України» – 250 грн, 50 грн, 10 грн, 5 грн; • Набір з чотирьох срібних монет у сувенірній упаковці «Козацькі клейноди» – 10 грн кожна.
Вищі навчальні заклади України:	<ul style="list-style-type: none"> • «100 років Національній академії внутрішніх справ» – 2 грн.
Герої козацької доби:	<ul style="list-style-type: none"> • «Хотинська битва» – 5 грн.
Духовні скарби України:	<ul style="list-style-type: none"> • «До 150-річчя від дня народження Лесі Українки» – 20 грн.
Збройні Сили України:	<ul style="list-style-type: none"> • «Десантно-штурмові війська Збройних Сил України» – 10 грн; • «Сухопутні війська Збройних Сил України» – 10 грн; • «Збройні Сили України» – 10 грн.
Пам'ятки архітектури України:	<ul style="list-style-type: none"> • «Київська фортеця» – 10 грн, 5 грн; • «Одеський замок» – 10 грн; • «Гарнізонний храм святих апостолів Петра і Павла (м. Львів)» – 5 грн.
Східний календар:	<ul style="list-style-type: none"> • «Рік Тигра» – 5 грн.
Українська спадщина:	<ul style="list-style-type: none"> • «Решетилівське килимарство» – 10 грн, 5 грн.
Флора і фауна України:	<ul style="list-style-type: none"> • «Чорнобиль. Відродження. Кінь Пржевальського» – 5 грн.
Інші монети:	<ul style="list-style-type: none"> • «250 років Астрономічній обсерваторії Львівського університету» – 5 грн; • «200 років Миколаївській астрономічній обсерваторії» – 5 грн.; • «Спадок» – 10 грн; • «Маяки України» – 5 грн; • «Українські рятівники» – 5 грн; • «80-ті роковини трагедії в Бабиному Яру» – 5 грн, 10 грн.

Рис. 1. План випуску пам'ятних монет НБУ на 2021 рік

Джерело: укладено автором на основі [4].

Як бачимо, номінал монет становив від 2 до 250 грн. Найбільш численним був асортимент поповнення нумізматичної продукції в таких секціях як видатні особистості України (6 видів монет), відродження української державності (9 видів монет), інші монети (7 видів монет).

Інвестиційні монети України – монети, вироблені з дорогоцінних металів з пробами для золота – 999,9, для срібла – 999,9, для платини – 999,5, які призначені для інвестування та накопичення [2].

У 2021 р. нумізматична колекція НБУ поповнилася трьома інвестиційними монетами:

- «Архістратиг Михаїл» (2 грн, золота);
- «Архістратиг Михаїл» (1 грн, срібна);
- «30 років незалежності України» (1 грн, срібна) [4].

Сувенірна продукція – продукція з недорогоцінних металів (вироби з використанням розмінних і обігових монет або банкнот національної валюти України, у тому числі в сувенірній упаковці, нерозрізані аркуші банкнот, а також вироби, які не містять монет або банкнот національної валюти та не виконують функції засобу платежу (медалі, сувенірні монети та банкноти тощо)), та продукція з дорогоцінних металів (вироби з дорогоцінних металів, які не містять монет або банкнот національної валюти та не виконують функції засобу платежу (сувенірні срібні гривні, сувенірні вироби, які імітують банкноти, медалі тощо)), що передбачено планом випуску пам'ятних та інвестиційних монет, сувенірної продукції [2].

До цього річної сувенірної продукції НБУ увійшли такі вироби:

- сувенірна банкнота зі срібла номіналом 200 грн зразка 2019 року;
- пам'ятна банкнота номіналом 100 гривень зразка 2014 року до 30-річчя незалежності України;
- пам'ятна банкнота номіналом 500 гривень зразка 2015 року до 30-річчя незалежності України;
- пам'ятна медаль «100 років Національному фармацевтичному університету»;
- пам'ятна медаль «100 років Українському вільному університету»;
- набір «Монети України 2021 року» (до набору входять розмінні монети номіналами 10, 50 копійок, обігові монети номіналами 1, 2, 5, 10 гривень нового зразка та пам'ятна медаль діаметром 35,0 мм, присвячена 25-річчю Грошової реформи в Україні);
- пам'ятна медаль «25-річчя заснування Конституційного Суду України»;
- пам'ятна банкнота номіналом 20 гривень зразка 2018 року до 30-річчя незалежності України;
- пам'ятна банкнота номіналом 200 гривень зразка 2019 року до 30-річчя незалежності України;
- пам'ятна банкнота номіналом 50 гривень зразка 2019 року до 30-річчя незалежності України;
- пам'ятна банкнота номіналом 1 000 гривень зразка 2019 року до 30-річчя незалежності України;
- пам'ятна медаль «100 років Луганському національному університету імені Тараса Шевченка» [4].

Отже, нумізматичну колекцію НБУ в 2021 р. поповнили 36 пам'ятних монет номіналом від 2 до 250 грн, три інвестиційні монети номіналом 1 та 2 грн, сувенірна банкнота зі срібла, а також низка пам'ятних банкнот і медалей. Окрім художньої цінності, вони мають ще й патріотичну спрямованість, оскільки містять зображення видатних особистостей України, знакових подій української державності, пам'яток вітчизняної архітектури тощо. Сподіваємося, що незабаром НБУ оприлюднить план випуску пам'ятних монет та сувенірної продукції на наступний 2022 рік і ми в черговий раз зможемо пригадати, чим славиться наша Батьківщина.

1. Про Національний банк України: Закон України від 20 трав. 1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 15.12.2021).

2. Про затвердження Інструкції про організацію виготовлення, випуску в обіг і реалізації пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції: Постанова Правління НБУ від 30 трав. 2012 р. № 213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1044-12> (дата звернення: 15.12.2021).

3. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <https://bank.gov.ua/ua/uah/investment-coins/souvenir-coins?page=1&perPage=5&search=&from=&to=> (дата звернення: 15.12.2021).

4. План випуску пам'ятних монет та сувенірної продукції на 2021 рік. Національний банк України: офіційне Інтернет-представництво. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Plan_%D1%96ssue_com_coins_souv_prod_2021.pdf (дата звернення: 15.12.2021).

Шабала О.П.

Аспірант кафедри економіки та природокористування

Домбровська В.С.

Студентка

Волинський національний університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ДЕФІЦИТОМ ЕНЕРГОНОСІЇВ

На даний час актуальною проблемою у світі є дефіцит енергоносіїв. Це сталося через те, що людям необхідно щодня використовувати велику кількість природних ресурсів. Постійне зростання споживання енергії тісно пов'язане зі зростанням добробуту та економічних можливостей. Але ми забуваємо про те, що ресурси рано чи пізно будуть вичерпані.

Багато країн вже відчули наслідки дефіциту енергоносіїв на собі, тому пропонуємо розглянути енергетичну кризу однієї з найбільш розвинених країн світу – Китаю. Як влада долає труднощі та що відбувається з масштабними підприємствами.

Енергетична криза Китаю починає вражати людей там, де вони живуть, додаючи ризик соціальної нестабільності до уповільнення економічного зростання. Жителі кількох північних провінцій вже стикаються з відключенням світла, а вимкнення світлофорів спричиняє хаос на дорогах у великих містах.

Гуандун, південний промисловий центр економіка якого, більша за австралійську, просить населення використовувати природне світло в будинках та намагатись не використовувати кондиціонери після значного відключення електроенергії на заводах. Вплив на будинки людей показує, як швидко загострюється криза електроенергії [1]. Люди щодня зіштовхуються з новими незручностями, але вони впевнені у тому, що це скоро закінчиться.

Окрім, житлових будинків дефіцит енергоносіїв значно вплинув на підприємства країни.

На сході Китаю влада наказала призупинити роботу 160 підприємств красильної, текстильної та хімічної промисловості. Криза охопила майже всю країну: з 22-х провінцій обмеження торкнулися 20-ти, на які припадають дві третини національного ВВП Китаю [2]. Дана статистика насторожує підприємців та владу. Вони повинні якнайшвидше усунути дану проблему та надати людям роботу. Якщо цього не станеться, то це викличе обурення у населення країни. Серед виробників призупинили роботу велика кількість постачальників для техгігантів таких як Tesla та Apple. У найближчому майбутньому це може ускладнити ситуацію з роботою ланцюгів постачання, які постраждали через пандемію.

На нашу думку основними проблемами енергетичної кризи є наступні:

1. Швидке відновлення виробництва та споживання після пандемії COVID-19;